

Стадник Володимир

доктор педагогічних наук, професор

кафедри фізичного виховання

Національного університету «Львівська політехніка»,

м. Львів, Україна

ORCID: 0000-0002-2864-4794

e-mail: volodymyr.v.stadnyk@lpnu.ua

АКТУАЛЬНІСТЬ ІННОВАТИКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті розглянуто питання інновацій в освітньому процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану. Визначено, що запровадження воєнного стану в Україні, зумовленого військовою агресією РФ, вимагає звернення до низки важливих питань, як-от фізичне та психологічне здоров'я здобувачів вищої освіти. Інновації в освітньому процесі фізичного виховання розглядаємо як чинник підвищення результативності цього процесу у нових реаліях. З'ясовано, що в умовах воєнного стану завдання фізичного виховання здобувачів вищої освіти насамперед обумовлені необхідністю створення умов для здоров'язбереження учасників освітнього процесу, організованого на основі сучасних загальнонаукових і спеціальних педагогічних технологій теорії, методики і практики фізичної культури. Розглянуто досвід зарубіжних країн, зокрема Ізраїлю, у частині необхідності запровадження військово-патріотичного спрямування фізичного виховання; досвід США у частині охорони здоров'я; та досліджено можливість запровадження інтегрованих занять із фізичного виховання як передової інноваційної практики. Установлено необхідність оновлення змісту занять та методик фізичного виховання у закладах вищої освіти з урахуванням вимог воєнного часу для можливості їхнього використання у самостійній роботі. Як підсумок, визначено, що інновації в освітньому процесі фізичного виховання скеровані на набуття здобувачами вищої освіти компетентностей здоров'язбереження та психологічної стійкості задля протидії викликам воєнного стану.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, фізичне виховання, воєнний стан, інновації, здоров'язбереження, інтегровані заняття.

Постановка проблеми. Від 24 лютого 2022 року триває повномасштабна збройна агресія Росії проти України. Усі галузі суспільного життя, зазнаючи значних змін, змушені адаптуватись до викликів воєнного стану. Цілком закономірно, що воєнні події, які відбуваються в Україні, є серйозним викликом для всіх учасників освітнього процесу.

Педагоги повинні обмірковувати поточну практику та політику і визначити шляхи трансформації освіти для вирішення нових викликів. Особливої актуальності процес фізичного виховання у закладах вищої освіти (ЗВО) набув

з початком широкомасштабної війни у контексті того, що фізичне виховання є засобом здоров'язбереження (Цьовх та ін., 2020), нормалізації психологічного стану здобувачів вищої освіти (Стадник, 2022) й, основне, засобом підготовки молоді до захисту своєї країни.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. З початком широкомасштабної війни, розв'язаної РФ на території України, стало життєво необхідним приймати швидкі, нестандартні, по суті, інноваційні рішення в реорганізації освітнього процесу (Гуртова та Незгода, 2022).

Фахівці (Constantinou, 2017; Samahand Riki, 2019; Shi, 2023). одностайні у думці, що фізичне виховання в системі освіти є найбільш важливою структурою, яка закладає основи здоров'я. Однак, нині першочергово необхідно формувати у молодого покоління готовність до захисту своєї країни (Орленко, Скидан та Гейченко, 2022).

Вважається (Li, Xuand Zhao, 2022; Gu, 2022), що саме через сферу інноваційної практики, можливо зосередитись на низці методів і підходів, які виходять за межі традиційного процесу фізичного виховання. Існують думки (Гуртова та Незгода, 2022), що традиційна модель фізичного виховання суттєво відстає від сучасного розвитку освіти та виховання. Науковці (Цьовх та ін., 2020; Vaughan, Shaneand Casey, 2021) наголошують на необхідності нових ідей, що замінять традиційні, аби задовольнити потреби здобувачів вищої освіти якісним фізичним вихованням, та з огляду на те, що стресова ситуація війни вимагає більшої уваги до здоров'я молодого покоління (Стадник, 2022).

Мета статті – виявлення інноваційних практик реалізації фізичного виховання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отож, задля здійснення наукової розвідки у визначеному керунку, зауважимо, що стресова ситуація війни для всіх учасників освітнього процесу, крім зниження ефективності навчання ще й спонукає до змін. Саме стрес, який важко швидко подолати, примушує переглядати цінності, відмовлятися від звичних й давно неактуальних пріоритетів, які поступово змінюються.

Стресова ситуація війни, очевидно, вплине й на зміни й кут бачення пріоритетів освітнього процесу у вищій школі. Інноваційні процеси слід адаптувати до контекстів, де здобувачі вищої освіти потребують нових освітніх методик, які набувають актуальності в умовах, пов'язаних з численними викликами воєнного стану.

Нині інновації в освітньому процесі із фізичного виховання розглядаємо як нововведення у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності фізичного виховання, у засобах навчання та виховання. Це має стати чинником суттєвого підвищення якості, ефективності та результативності цього процесу у нових реаліях.

Ми підтримуємо наукові підходи (Гуртова та Незгода, 2022; Орленко, Скидан та Гейченко, 2022), що педагогічна інноватика відповідно до викликів воєнного стану повинна забезпечити творення новизни в системі фізичного виховання та педагогічної науки на основі модернізації.

Першочергово зазначимо, що сучасні події воєнного стану внесли корективи у цілі освітнього процесу з фізичного виховання у ЗВО. Вважаємо, що завдання фізичного виховання здобувачів вищої освіти ЗВО в умовах воєнного стану обумовлені насамперед створенням умов для здоров'язбереження здобувачів вищої освіти, організованого на основі сучасних загальнонаукових і спеціальних педагогічних технологій теорії, методики і практики фізичної культури. Тільки володіючи компетентністю здоров'язбереження та психологічною стійкістю можливо протидіяти викликам, які неминуче трапляються в умовах воєнного стану.

Сенс і нова парадигма фізичного виховання передбачає необхідність формування звичок до систематичних занять фізичною культурою, оволодіння методиками самостійної рухової активності, навичок здорового способу життя, сприяння здоровому та гармонійному розвитку. Окрім того, заняття повинні сприяти розвитку сміливості та наполегливості, водночас, забезпечуючи психологічну адаптованість.

Для реалізації зазначеного необхідна реорганізація освітнього процесу з фізичного виховання інтеграцією інноваційних практик, відповідних потребам, зумовлених війною. Це вимагає переходу до нової педагогічної концепції і перевизначення цілей фізичного виховання у ЗВО. Потрібна нова теоретична основа, заснована на найсучасніших та актуальних дослідженнях з цього питання. Зауважимо на необхідності вивчення зарубіжного досвіду у цьому питанні, який потребує ретельного вивчення задля імплантації позитивних емпірично підтверджених практик фізичного виховання у вітчизняний освітній процес.

Виникнення фізичної культури було пов'язано з необхідністю фізичної підготовки молоді до можливої участі у військових діях. Обмежена рухова активність здобувачів вищої освіти через запровадження тривалого дистанційного навчання стало чинником наявності тенденції останніх років до погіршення стану здоров'я значної частини допризовної та призовної молоді.

У генеруванні нових педагогічних підходів у цьому процесі вважаємо за потрібне взяти до уваги зарубіжний досвід країн, зокрема Ізраїлю, який пів століття перебуває у стані війни. Ізраїль як країна постійно захищається, живе в умовах, коли будь-якого року може статися будь-що, і можуть знадобитися резервісти. А тому, поки ситуація перебуває відносно спокійною, країна докладає усіх зусиль, щоб кожен здобувач вищої освіти був готовий до служби в армії.

Нині Ізраїль є взірцем освітнього процесу з фізичного виховання саме у реалізації військово-патріотичної підготовки здобувачів освіти (Samahand Riki, 2019), який може бути використаний в галузі української освіти. Беззаперечно, що такі знання конвертуються в медичні, соціальні та економічні позитивні результати. Перейняти досвід Ізраїлю в Україні, реалізувавши такі практики, можна навіть вже на базі існуючих потужностей.

Водночас, система фізичного виховання в Ізраїлі ґрунтується на програмах сприяння здорового та активного способу життя в системі освіти (Zachandall, 2018). Ізраїльська шкільна мережа сприяння здоров'ю (HPSN) активно працює над покращенням здорового способу життя здобувачів освіти. У вересні 2011

року Міністерство освіти Ізраїлю (МО) оголосило, що в наступному році заклади освіти повинні сприяти навчанню «здорового та активного способу життя». Кожен ЗВО самостійно розробляє програми фізичного виховання, визначає їх обсяг і цілі відповідно до своїх потреб, матеріально-технічної бази, персоналу та освітніх переконань. Зазначимо, що основними для програм освіти Ізраїлю є заняття з природничих наук та фізичного виховання (Ben Israel, 2007).

Проте в Європі є країни, які випереджають Ізраїль за обсягом занять з фізичного виховання. Зокрема, у Франції в закладах освіти вдвічі більше занять з фізичного виховання, натомість в Ізраїлі лише 90 хвилин на тиждень (Samahand Riki, 2019).

Зазначимо, що загалом у світі останнім часом концепції фізичного виховання зазнали значних трансформаційних процесів. Зокрема, Американські національні стандарти ефективного здоров'я та фізичного виховання визначають, що здобувач вищої освіти повинен знати та вміти робити, оволодівши високоефективною програмою фізичного виховання (SHAPE America). Відповідно до цих стандартів на заняттях з фізичного виховання здобувачі вищої освіти практикують знання та навички, які вони отримують під час довільної рухової **активності**.

На основі цього, сформована інноваційна концепція інтегрованого фізичного виховання. Інтегроване фізичне виховання є сучасною та комплексною концепцією, яка надає можливість здобувачам вищої освіти «переносити» навчання з однієї субдисципліни на іншу, щоб розвинути повну дисципліну для забезпечення всебічного розвитку (Niu, 2023). Це не лише фізичне виховання, ігри та спорт, але й дисципліна, яка може змінити повний спосіб життя для забезпечення всебічного розвитку особистості.

Вважаємо, що саме умови воєнного стану вимагають інтеграції цієї концепції у навчальний процес, яка має усі можливості зреалізувати у здобувачів вищої освіти здатність використовувати уміння та навички рухової активності для виконання широкого кола діяльності, пов'язаної з розвитком активного та здорового способу життя. Водночас, це сприяє всебічному розвитку особистості здобувачів вищої освіти.

Вважаємо, основне, що повинно передбачати інноваційне фізичне виховання у ЗВО – це набуття вмінь здобувачами вищої освіти застосовувати методики фізичного виховання при різного роду змінах у соціальному середовищі з урахуванням нових реалій. Інтегровані програми позиціонуються нами як альтернативна практика, розроблена на основі двох або більше наукових напрямів для досягнення академічної мети в кожній дисципліні.

Особливої актуальності в умовах воєнного стану набуває інтеграція фізичного виховання та медицини. Інноваційна програма має включати оволодіння медичними навичками першої допомоги та загальне фізичне виховання, охоплюючи фітнес, танці, гімнастику та ігри на свіжому повітрі тощо.

Частина учасників освітнього процесу, які опинилися в епіцентрі бойових дій, зазнали окрім фізичних ще й значних психічних травм. Здобувачі вищої освіти, які постраждали від військової агресії рф, потребують значної

психологічної підтримки. Втім, перебуваючи на території нашої країни, усі зазнають психологічного стресу.

Фізичне виховання має долучитися до розв'язання проблеми психологічної підтримки. Тому варто звернути увагу на можливість інтеграції фізичного виховання та психології. Таке спрямування забезпечить покращення емоційного стану здобувачів вищої освіти, сприятиме подоланню психологічної перетомі та в цілому поліпшить загальне самопочуття.

Ціль інтегрованих занять фізичного виховання та психології полягає в оволодінні здобувачам вищої освіти мотиваційних технік розвантаження та відновлення з використанням методів фізичного виховання. У цьому процесі провідну роль має відіграти інноваційність і креативність викладача відповідно до потреб кожного учасника освітнього процесу.

Безсумнівно, що нова парадигми фізичного виховання задля подолання викликів воєнного стану вимагає адаптації до особливостей кожного здобувача вищої освіти. Існують думки (Niu, 2023), що інтегровані заняття фізичного виховання та медицини сприяють набуттю розуміння здобувачами вищої освіти взаємозв'язку фізичної активності та здоров'я. Аби допомогти здобувачам вищої освіти мінімізувати стрес, упоратися з емоційним навантаженням, зберегти психологічне й фізичне здоров'я, необхідна розробка практичних рекомендацій щодо набуття навичок нормалізації постстресового стану засобами фізичної культури.

Враховуючи, що стрес є чинником пригнічення захисних функцій організму, й, відповідно зниження рівня фізичного здоров'я (Стадник, 2022), набуття умінь психологічної адаптації до стресових ситуацій в процесі інтегрованих занять сприятиме стабілізації психіки, що перебуває у перманентно стресовому стані під дією війни, та протидіятиме загостренню психологічних проблем та їх переходу до хронічної стадії.

У цьому аспекті вкрай важливо виробляти навички самостійної рухової активності, які в умовах воєнного стану є засобами ліквідації недостатності рухової діяльності здобувачів вищої освіти, й зміцнення стану фізичної підготовленості й здоров'я як фізичного, так і психологічного. Своєю чергою, академічні заняття із фізичного виховання для здобувачів вищої освіти мають стати інструментом оволодіння уміньми та навичками самостійної рухової активності, адаптовані до умов воєнного стану.

Підготовка здобувачів вищої освіти до самостійних занять фізичними вправами в умовах воєнного стану вимагає наступного:

- набуття розуміння необхідності систематичних занять фізичними вправами з урахуванням вимог поточної ситуації, а також формування мотивації до діяльності;

- рефлексивний самоаналіз стану свого фізичного та психологічного здоров'я, можливостей зміцнення стану фізичної підготовленості самостійно;

- подолання психологічних перешкод, реалізація готовності до самовиховання;

- вибір інноваційних засобів і методичних прийомів передачі навчальної інформації, як от цифрові ресурси для підтримки емоційного та фізичного здоров'я.

Тож, актуальним є оновлення змісту методик з урахуванням вимог воєнного часу. Водночас провідним завданням стає пропаганда здоров'я та здорового способу життя.

Як засіб інновацій для розробки інноваційних програм фізичного виховання, їхньої індивідуалізації, пропонується використання носимих пристроїв для обміну інформацією та збору даних, пов'язаних з контролем власної рухової активності та стану свого здоров'я. Технічний прогрес постійно змінює наше життя, в тому числі й сферу фізичного виховання за допомогою використання методів аналізу.

Вважається (Цювх та ін., 2020), що наявність ефективного зворотного зв'язку є потужним чинником залучення здобувачів вищої освіти до регулярних занять фізичною культурою. Одним із підходів до підвищення якості фізичного виховання (Vaughan, Shane, Casey, 2021), передбачено використання мобільних додатків та носимих пристроїв відстеження стану фізичного розвитку і здоров'я. Такі пристрої забезпечують контроль підтримки балансу фізичної активності і разом працюють як засіб підвищення мотивації до занять.

Й насамкінець, в аспекті нашого дослідження ми підтримуємо наукові підходи (Гуртова та Незгода, 2022; Орленко, Скидан та Гейченко, 2022), що провідне місце у впровадженні інновацій у фізичному вихованні займають викладачі. Також схилиємося до того (Shi, 2023), що саме вони повинні наважуватися на інновації та моніторити підсумки нововведень у педагогічній практиці. Таким чином, стімдується процес перманентного навчання, що є потужним чинником стимулювання інтересу здобувачів вищої освіти до фізичного виховання, розвитку інноваційного мислення, всебічного розвитку та здоров'язбереження.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Сфера освіти, як і всі сфери життя суспільства, зазнала потужних змін та організаційної трансформації в умовах воєнного стану, що стало серйозним викликом сьогодення. Особливої значущості у навчальному процесі ЗВО набуває фізичне виховання як один із сегментів системи освіти України та основний засіб здоров'язбереження й працездатності здобувачів вищої освіти.

Необхідність реорганізації освітнього процесу із фізичного виховання вимагає запровадження інноваційних практик, відповідних потребам ситуації в освітньому процесі, зумовленої війною. Очевидно це обумовлює необхідність переходу до нової педагогічної концепції повної реалізації освітнього потенціалу фізичного виховання у ЗВО, а, відповідні перевизначення цілей освітнього процесу задля адаптації до навколишніх умов тривалого воєнного стану.

У якості інноваційних підходів в освітньому процесі фізичного виховання пропонується розглянути досвід зарубіжних країн, зокрема Ізраїлю, у частині необхідності запровадження військово-патріотичного фізичного виховання; досвіду США у частині охорони здоров'я; інтегрованого фізичного виховання як передової інноваційної практики у задоволенні викликів сьогодення. Особливе місце у навчальному процесі відводиться на самостійну роботу та набуття знань й умінь, які можливо використовувати у позанавчальний час.

Провідна роль в інноваційному напрямі реорганізації фізичного виховання належить новітнім технологіям, зокрема запровадження використання носимих сенсорів, які надають унікальну можливість контролю підтримки балансу фізичної активності у режимі реального часу задля реалізації персоналізованого підходу в освітньому процесі. Така новація підвищує інтерес здобувачів вищої освіти до занять та сприяє створенню на основі результатів контролю новітніх методик здоров'язбереження засобами фізичного виховання.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у розробці моделі фізичного виховання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Цьовх, Л., Куспиш, О., Зубрицький, Я. та Рожко, О. (2020). Інноваційна складова трансформації системи фізичного виховання студентів в аспекті здоров'язбереження. *Гірська школа Українських Карпат*, Вип. 22, сс. 161–166. <https://doi.org/10.15330/msuc.2020.22.161–166> (дата звернення 20.09.2023).

Стадник, В. (2022). Педагогічні основи психологічного забезпечення процесу фізичного виховання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану. *Інноватика у вихованні*, Вип. 16, с. 132–140. <https://doi.org/10.35619/iiv.v1i16.488> (дата звернення 20.09.2023).

Гуртова, Т., та Незгода, С. (2022). Педагогічні основи корекції ментального здоров'я здобувачів вищої освіти у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану. *Освіта. Інноватика. Практика*, Том 11, № 4, с. 20–25. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i4-003> (дата звернення 20.09.2023).

Constantinou, P. (2017). Instructional Assessment Strategies for Health and Physical Education. *J. Phys. Sports education*, Vol. 30, p. 3-9. <https://doi.org/10.1080/08924562.2017.1297747> (дата звернення 20.09.2023).

Samah, H., Riki, T. (2019). Do Israeli health promoting schools contribute to students' healthy eating and physical activity habits? *Health Promotion International*, Vol. 34(1), pp. 102–112. <https://doi.org/10.1093/heapro/dax066> (дата звернення 20.09.2023).

Shi, Q. (2023). Construction of physical education teaching system in colleges and universities based on the concept of lifelong physical education. *J Educ Educational Res*, Vol. 2, pp. 75–8. <https://doi.org/10.54097/jeer.v2i2.6444> (дата звернення 22.09.2023).

Орленко, Н. А., Скидан, І. В., та Гейченко, С. П. (2022). Фізичне виховання студентів ЗВО під час військових дій в Україні. *Фізичне виховання в контексті сучасної освіти: Матеріали XVII Міжнародної науково-методичної конференції*. Київ: НАУ, 108 с.

Li, S., Xu, R., Zhao, Z. (2022). Innovation in physical education: The role of cognitive factors and self-efficacy. *Front. Psychol*, Vol. 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.959979> (дата звернення 22.09.2023).

Gu, Q. (2022). Research on the Reform and Innovation of Physical Education Management in Colleges and Universities under the New Situation. *Open Journal of Social Sciences*, Vol. 10, p. 459–465. <https://doi.org/10.4236/jss.2022.1012031>. (дата звернення 30.06.2023).

Vaughan, C., Shane, P., Casey, M. (2021). 'Just do some physical activity': Exploring experiences of teaching physical education online during Covid-19. *Issues in Educational Research*, Vol. 31, pp. 76–93.

Zach, S., Inglis, V., Zeev, A., Arnon, M., Netz, Y. (2018) Active and Healthy Lifestyle – Nationwide Programs in Israeli Schools. *Health Promotion International*, Vol. 33, Is. 6, p. 946–957 <https://doi.org/10.1093/heapro/dax034> (дата звернення 22.09.2023).

Ben Israel, T. (2007). The Integration of Physical Education into the Curriculum of Israel's Pre-State Education System. *Israel Affairs*, Vol. 13(3), p. 566–585. <https://doi.org/10.1080/13537120701531643> (дата звернення 22.09.2023).

SHAPE America. URL: <https://www.shapeamerica.org/MemberPortal/news/2017/onlinelearning-press-release.aspx> (дата звернення 30.06.2023).

Niu, Y. (2023). *Integrated physical education and medicine in general physical education at universities in the age of educational technologies*. BMC Med Educ, Vol. 23(1), pp. 466. <https://doi.org/10.1186/s12909-023-04440-9> (дата звернення 22.09.2023).

REFERENCES

Tsovk, L., Kuspysh, O., Zubrytskyi, Ya., Rozhko, O. (2020). Innovative component of the transformation of the system of physical education of students in the aspect of health care [An Innovative Component of the Transformation of the System of Physical Education of Students in the Aspect of Health Care]. *Hirskashkola Ukrainskykh Karpat*. Vyp. 22, s. 161–166. [https://doi.org/10.15330/msuc.2020.22.161–166](https://doi.org/10.15330/msuc.2020.22.161-166). (data zvernennia 20.09.2023) [in Ukrainian].

Stadnyk, V.V. (2022). Pedahohichni osnovy psykholohichnoho zabezpechennia protsesu fizychnoho vykhovannia здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану [Pedagogical Foundations of Psychological Support of the Process of Physical Education of Students of Higher Education in Conditions of Martial Law]. *Innovatyka u vykhovanni*. Vyp. 16, s. 132–140. <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16.488>. URL: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16.488> (referenced 20.09.2023) [in Ukrainian].

Hurtova, T., Nezhoda, S. (2022). Pedahohichni osnovy korektsii mentalnoho zdorovia здобувачів вищої освіти у протсесі фізичного виховання в умовах воєнного стану [Pedagogical Fundamentals Correction of the Mental Health of Higher Education Students in the Process of Physical Education in the Conditions of Martial Law]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*. Vyp. 11(4), s. 20–25. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i4-003> (data zvernennia 22.09.2023) [in Ukrainian].

Constantinou, P. (2017). Instructional Assessment Strategies for Health and Physical Education. *J. Phys. Sports education*, 30, p. 3–9. <https://doi.org/10.1080/08924562.2017.1297747> (data zvernennia 22.09.2023)

Samah, H., Riki, T. (2019). Do Israeli Health Promoting Schools Contribute to Students' Healthy Eating and Physical Activity Habits? *Health Promotion*

International, 34(1), pp. 102–112. <https://doi.org/10.1093/heapro/dax066> (data zveryennia 22.09.2023)

Shi, Q. (2023). *Construction of Physical Education Teaching System in Colleges and Universities Based on the Concept of Lifelong Physical Education*. *J Educ Educational Res*, 2, pp. 75–78. <https://doi.org/10.54097/jeer.v2i2.6444> (data zveryennia 22.09.2023)

Orlenko, N.A., Skydan, I.V., Heichenko, S.P. (2022). Fizychnе vykhovannia studentiv ZVO pid chas viiskovykh dii v Ukraini Physical education of students of higher education institutions during military operations in Ukraine [Physical Education of Students of Higher Education Institutions During Military Operations in Ukraine]. *Fizychnе vykhovannia v konteksti suchasnoi osvity: Materialy XVII Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii*. Kyiv.: NAU. 108 s. [in Ukrainian]

Li, S., Xu, R., Zhao, Z. (2022). Innovation in Physical Education: The Role of Cognitive Factors and Self-efficacy. *Front. Psychol*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.959979> (data zveryennia 22.09.2023).

Gu, Q. (2022). Research on the Reform and Innovation of Physical Education Management in Colleges and Universities under the New Situation. *Open Journal of Social Sciences*, 10, pp. 459–465. <https://doi.org/10.4236/jss.2022.1012031>. (data zveryennia 30.06.2023)

Vaughan, C., Shane, P., Casey, M. (2021). “Just Do Some Physical Activity”: Exploring Experiences of Teaching Physical Education Online During Covid-19. *Issues in Educational Research*, Vol. 31, pp. 76–93.

Zhang, W. (2014). Reflection on the Status Quo of Physical Education in Ordinary Colleges and Universities in My Country under the Background of the New Era. *Sports Time and Space*, No. 1, pp. 54

Ben Israel, T. (2007). The Integration of Physical Education into the Curriculum of Israel's Pre-State Education System. *Israel Affairs*, Vol. 13(3), pp. 566–585. <https://doi.org/10.1080/13537120701531643> (referenced 22.09.2023).

SHAPE America. URL: <https://www.shapeamerica.org/MemberPortal/news/2017/onlinelearning-press-release.aspx> (data zveryennia 30.06.2023).

Niu, Y. (2023). Integrated Physical Education and Medicine in General Physical Education at Universities in the Age of Educational Technologies. *BMC Med Educ*. Vol. 23(1), pp. 466. <https://doi.org/10.1186/s12909-023-04440-9> (data zveryennia 22.09.2023).

RELEVANCE OF INNOVATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION: CHALLENGES OF MARTIAL STATE

Volodymyr Stadnyk

Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor at the Department of Physical
Education of the Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine

ORCID: 0000-0002-2864-4794

e-mail: volodymyr.v.stadnyk@lpnu.ua

Abstract. The article examines the relevance of innovation in the educational process of physical education under martial law. It was determined that the introduction of martial law in Ukraine, caused by the military aggression of the Russian Federation, requires addressing a number of important issues, such as the physical and psychological health of students of higher education. The need for innovations in the educational process of physical education has been established, which we consider as a factor in significantly improving the quality, efficiency and effectiveness of this process in new realities. It was found that in the conditions of martial law, the tasks of physical education of higher education students are primarily due to the need to create conditions for the health of participants in the educational process, organized based on modern general scientific and special pedagogical technologies of the theory, methodology and practice of physical culture. Educators must reflect on current practices and policies and identify ways to transform education to meet new challenges. The experience of foreign countries, in particular Israel, in terms of the need to introduce a military-patriotic direction of physical education is considered; US experience in health care; and the possibility of introducing integrated classes in physical education as an advanced innovative practice was investigated. The necessity of updating the content of classes and methods of physical education in institutions of higher education, taking into account the requirements of wartime to the possibility of their use in independent work, has been determined. In conclusion, it is stated that innovations in the educational process of physical education are aimed at acquiring higher education competencies of health care and psychological stability to counter the challenges that inevitably occur in the conditions of martial law.

Keywords: students of higher education, physical education, martial law, innovations, health care, integrated classes

Стаття надійшла до редакції 29.09.2023р.